

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

POVRATNE INFORMACIJE

Kognitivne pristranskosti in kakovost povratnih informacij

Cilji modula

- Naučiti se podati učinkovite povratne informacije
- Znati izboljšati delo ljudi s pomočjo povratnih informacij
- Prepoznati napake pri podajanju povratnih informacij
- Povratne informacije vodstva

Cilji PowerPointa

1. Kaj je kognitivna pristranskost?
2. Vrste kognitivnih pristranskosti
3. Glavne pristranskosti in njihov vpliv na povratne informacije
4. Blaženje kognitivnih pristranskosti
5. Strategije blaženja

Kaj je pristranskost in od kod prihaja?

With the support of the
Erasmus
of the Ea

Kognitivna pristranskost je psihološki učinek, ki vodi do izkrivljanja, netočne presoje ali nelogične interpretacije. Pojavi se pri interpretaciji razpoložljivih informacij.

Nezavedne pristranskosti lahko postanejo glavna ovira pri podajanju povratnih informacij

Vrste kognitivnih pristranskosti

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Predsodki so pogosto razvrščeni glede na vidik presoje in odločanja ljudi ter s tem povezanimi razlogi. Glavne vrste pristranskosti so naslednje:

Računski predsodki

- Ti vplivajo na način, kako izračunamo stvari, kot so verjetnosti ali vrednosti

Informacijski predsodki

- Ti vplivajo na način pridobivanja in obdelave informacij

Predsodki prepričanj

- Ti vplivajo na način, kako oblikujemo in spreminjamo svoja prepričanja

Spominski predsodki

- To so pristranskosti, ki vplivajo na način delovanja našega spomina

Družbeni predsodki

- To so pristranskosti, ki vplivajo na naše socialno zaznavanje in vedenje

Vrste predsodkov in njihovi vpivi na povratne info.

Obstaja veliko kognitivnih pristranskosti, ki vplivajo na naša dejanja in vedenje. Poglejte jih nekaj:

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Sidranje

Halo
efekt

Potrditveni
predsodek

Afiniteta

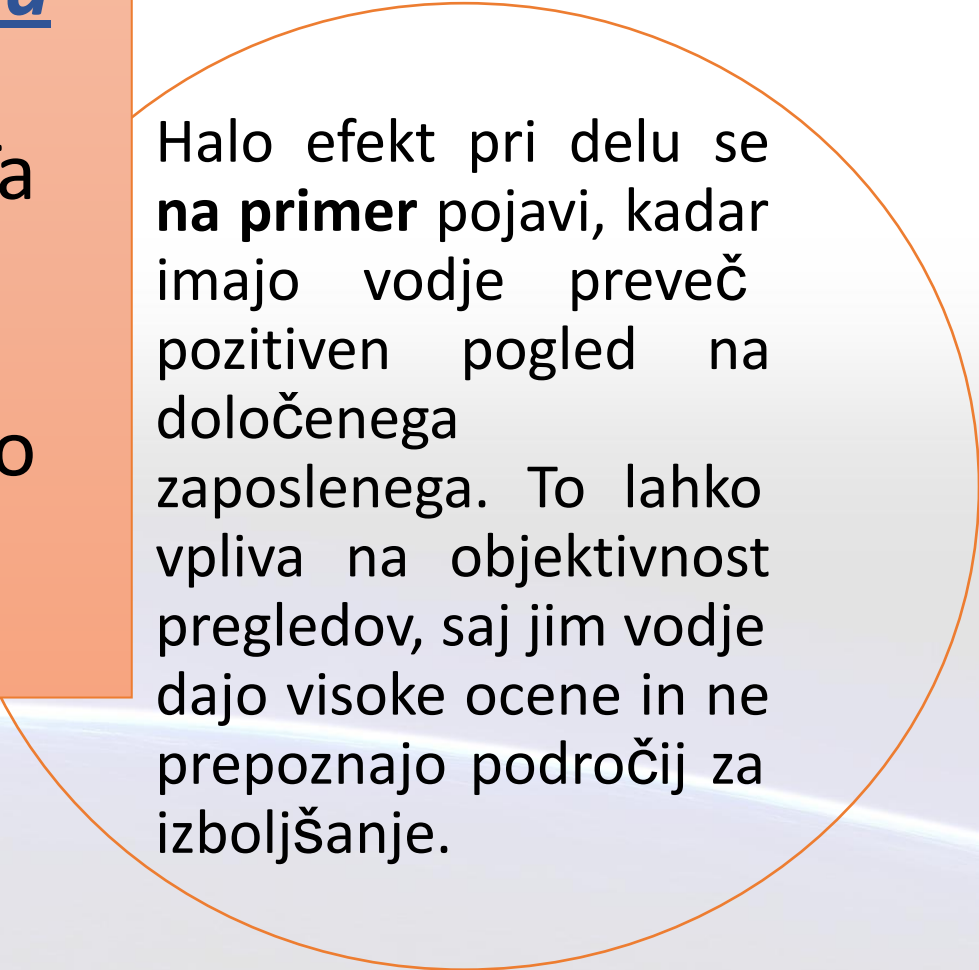
Osrednja
pristransk
ost

Predsodek
glede
negativnih
situacij

Halo efekt

Ta kongnitivna pristranskost povzroča, da naš vtis o nekom na enem področju vpliva na naše mnenje o tej osebi na drugem. Ta pristranskost lahko povzroči, da predpostavimo, da je oseba zelo dobro izobražena in ima zanimivo osebnost, preprosto zato, ker je fizično privlačna.

Halo efekt pri delu se **na primer** pojavi, kadar imajo vodje preveč pozitiven pogled na določenega zaposlenega. To lahko vpliva na objektivnost pregledov, saj jim vodje dajo visoke ocene in ne prepoznajo področij za izboljšanje.

Potrditveni predsodki

Naravna tendenca je, da poskušamo potrditi svoja vnaprejšnja prepričanja, bodisi pozitivna bodisi negativna, o ljudeh. To storimo na način, kako tolmačimo ali se spominjamo njihove uspešnosti, kar je znano kot potrditvena pristranskost.

- Na primer, vodja je lahko mnenja, da je njegova moška ekipa bolj odločna. Na podlagi te ideje se bo tudi lažje spominjal dogodkov, pri katerih se je mnenje izkazano za pravilno. Lahko so tudi mnenja, da je njihova ženska ekipa manj samozavestna. S tem mišljenjem tudi hitreje pozabijo, kdaj so pa je prav ta ekipa bila pri pogajanjih uspešna.

Sidranje

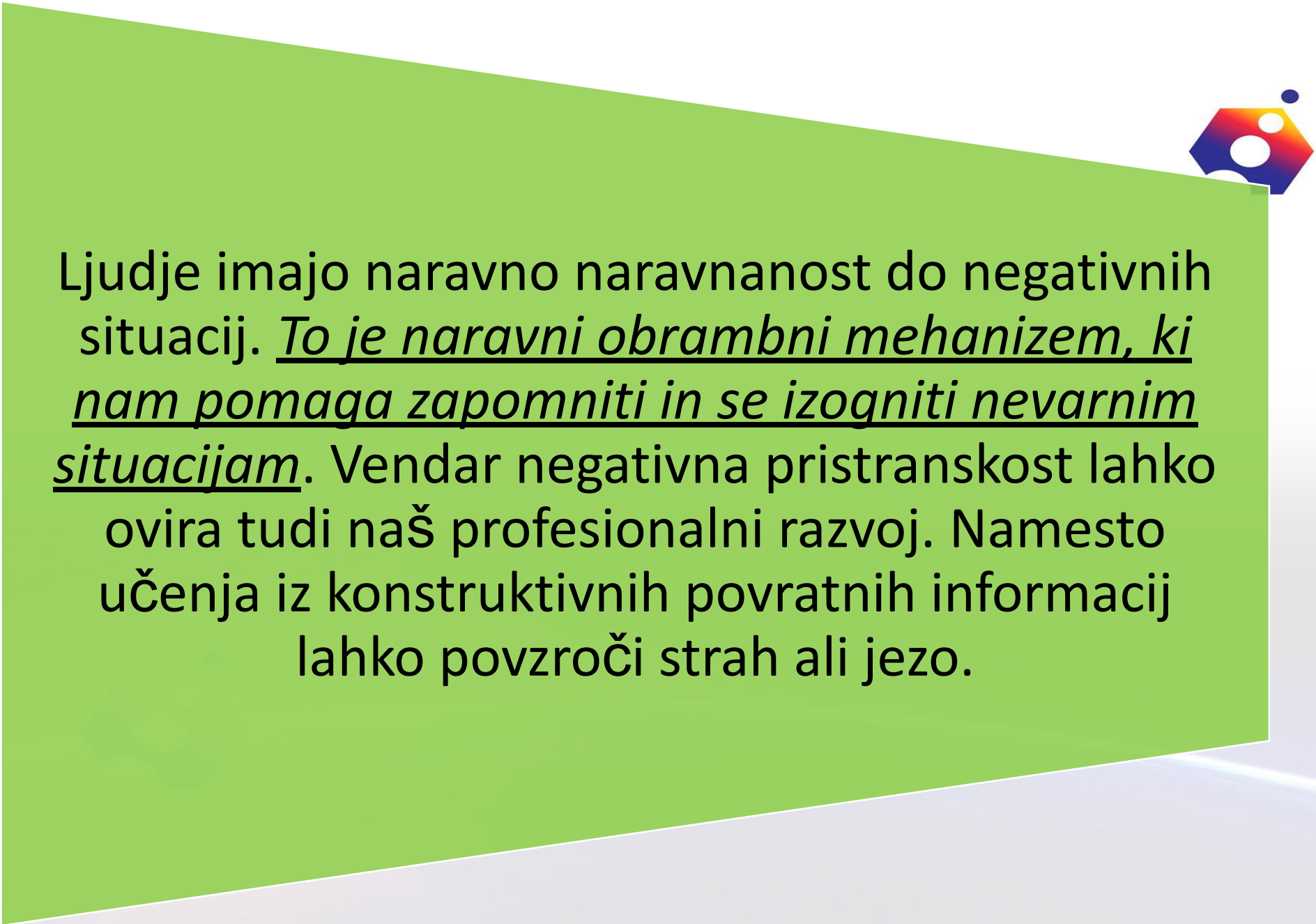

Na ljudi vplivajo informacije, ki so že na voljo ali so najprej prikazane. Drug učinek sidranja je, da lahko nove probleme obravnavamo tako, da uporabimo odločitve, ki smo jih sprejeli o podobnih težavah v preteklosti. Ta pristranskost je zelo pomembna pri kreativnem reševanju problemov, kjer lahko omeji odprto razmišljanje, saj se preveč opiramo na mnenja, oblikovana na samem začetku.

Afiniteta

Pogosto se zgodi, da prednost dajemo tistim, ki so del naše skupine ali pa pripadajo isti etnični, kulturni, strokovni ali izobrazbeni skupini. Na primer pri sprejemanju odločitev boste verjetno imeli določena vnaprej oblikovana mnenja o nekom, ki je del vaše skupine ali je takšen kot vi, in verjetno bodo ta mnenja pogojevala vašo odločitev, četudi je nezavedna.

Predsodki
glede
negativnih
situacij

Ljudje imajo naravno naravnost do negativnih situacij. To je naravni obrambni mehanizem, ki nam pomaga zapomniti in se izogniti nevarnim situacijam. Vendar negativna pristranskost lahko ovira tudi naš profesionalni razvoj. Namesto učenja iz konstruktivnih povratnih informacij lahko povzroči strah ali jezo.

Osrednja pristranskost

Ta pristranskost vpliva na ocene uspešnosti. Kadar je uporabljena lestvica s 5 ali 3 točkami, ocenjevalci navadno združijo večino svojih sodelavcev na sredini. Kadar imajo menedžerji slabega zaposlenega in si preprosto ne upajo dati nizke ocene, ker se bojijo, da bodo poslabšali zaupanje zaposlenega. To je še slabše za zaposlene, saj jih ne ozavešči, da se morajo izboljšati, in ne daje informacij o tem, kam naj se osredotočijo.

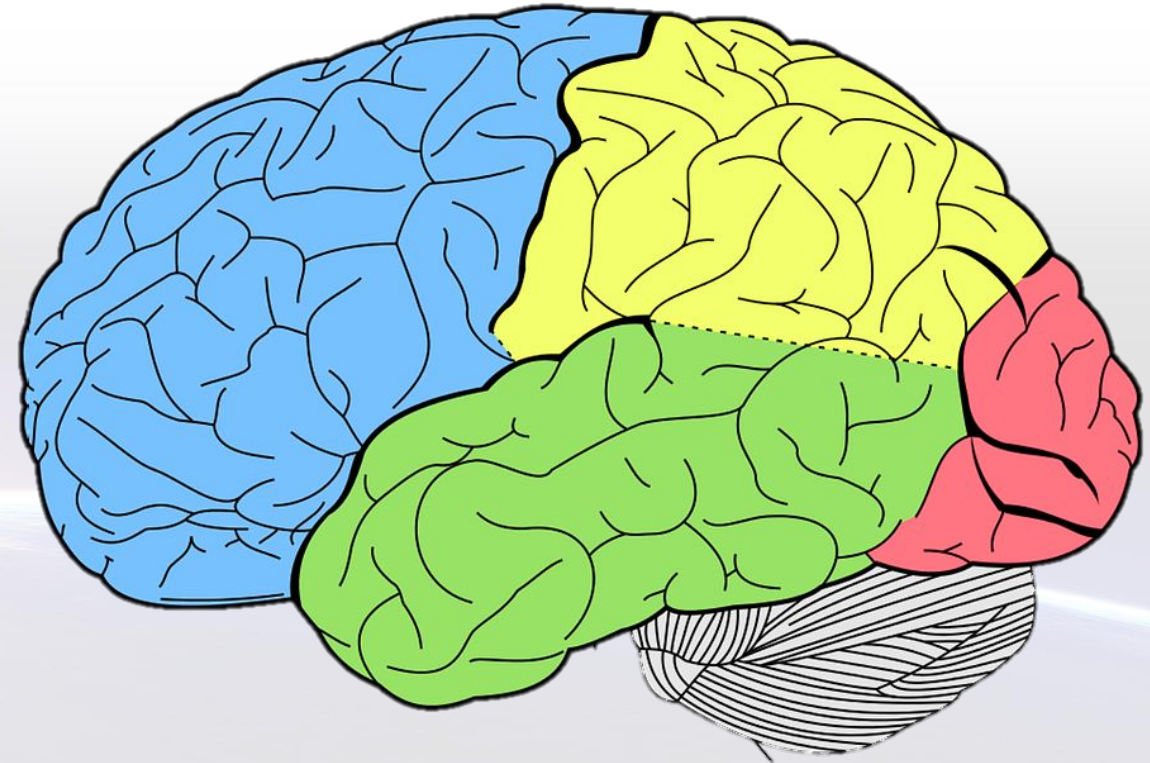
Blaženje kognitivnih pristranskosti

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Nepripranskost (kar se imenuje tudi **ublažitev kognitivne pristranskosti**) je postopek, s katerim zmanjšamo vpliv kognitivnih pristranskosti na ljudi, da jim omogočimo bolj racionalno in optimalno razmišljanje.

Lahko se zavedamo lastnih pristranskosti in uporabimo strategije za preprečevanje njihovim samodejnega vmešavanja v naše poklicno in zasebno življenje.

Faze v procesu blaženja

With the support of the

Najprej se sproži
kognitivna pristranskost.

Potem se morate
zavedati te pristranskosti
in se zavedati, da je bila
sprožena.

Ko ugotovite, da je bila
pristranskost sprožena,
se morate odločiti, da jo
obidete.

Če se odločite za
odstopanje, morate
najprej oceniti
pristranskost in na kakšen
način vpliva na vas.

Ko enkrat razumete, s
čim imate opravka,
morate izbrati ustrezno
tehniko blaženja in jo
uporabiti.

Nato nadaljujete in
sprejmete najbolj
optimalno odločitev.

Strategije blaženja

Splošne strategije ublažitve, ki vam lahko pomagajo obvladati večino kognitivnih pristranskosti

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Razviti zavest o kognitivnih pristranskostih

Izboljšati način predstavitve informacij

Dati prednost preprostim razlagam

Sklepanje naj ne bo prehitro

Uporabite spodbude

Spremeniti spodbude

Spodbuditi vključenost v postopek odločanja

Povečati osebno odgovornost

Pridobiti povratne informacije drugih

Standardizirati postopek odločanja

Ustvariti ugodne pogoje za odločanje

Strategije blaženja

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

V nekaterih primerih vam lahko preprosto zavedanje določene pristranskosti pomaga zmanjšati njen vpliv.

Iste informacije, predstavljene isti osebi na dva različna načina, lahko privedejo do dveh zelo različnih rezultatov. S spreminjanjem načina predstavitve informacij ljudem lahko zmanjšate vpliv nekaterih kognitivnih pristranskosti.

Ko gre za ublažitev pristranskosti, je uporaba preprostih razlag na splošno bolj zaželena kot uporaba zapletenih. Ljudje, ki naletijo na zapleteno razlago in jo zavrnejo v korist preprostejše alternative.

Strategije blaženja

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Tako, da se prisilite upočasniti in razmisliti o informacijah, ki jih poskušate obdelati. Da vam omogoča razmislek o vašem postopku sklepanja in razmišljanje z alternativnimi stališči, hkrati pa vas spodbuja, da se izogibate zanašanju na pristranske intuicije.

Spreminjanje spodbud ljudi lahko pomaga ublažiti kognitivne pristranskosti, ki jih doživljajo. Obstajata dva parametra;

1. Lahko povečate prednosti sprejemanja nepristranske odločitve. To pomeni, da na nek način nagradimo nepristransko razmišljanje,
2. Lahko uvedete kazni za pristransko odločitev.

Strategije blaženja

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Če povečamo vpletenost ljudi v določenih odločitvah, nekatere kognitivne pristranskosti ne pridejo tako do izraza.

Ko bodo odgovorni za svoje odločitve, običajno vložijo več truda v postopek odločanja, kar lahko ljudem pomaga pri blaženju določenih kognitivnih pristranskosti.

Prejemanje povratnih informacij drugih ljudi lahko zmanjšati nekatere kognitivne pristranskosti. To je primer pristranskosti, ki vpliva na dojemanje ljudi o sebi, na primer učinek slabšega od povprečja, zaradi katerega ljudje napačno verjamejo, da so pri opravljanju nekaterih težjih nalog slabši od drugih.

Reference

<https://www.psychologytoday.com/intl/blog/thoughts-thinking/201809/12-common-biases-affect-how-we-make-everyday-decisions>

<https://www.verywellmind.com/what-is-a-cognitive-bias-2794963>

<http://mentalfloss.com/article/68705/20-cognitive-biases-affect-your-decisions>

<https://www.autentia.com/wp-content/uploads/2020/01/012-SESGOS-COGNITIVOS.pdf>

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

